

2022 UKRAINIAN JOURNAL ЕКОНОМІСТ #9-12

ПОДІЇ, ОСОБИСТОСТІ та ІДЕЇ, ДОСЛІДЖЕННЯ та ПРОГНОЗИ

EVENTS, PERSONS & IDEAS, RESEARCHES & FORECASTS

Якщо Росія припинить воювати, закінчиться війна, якщо Україна припинить воювати – закінчиться Україна...

Ентоні БЛІНКЕН

2022-го вересень-грудень

Для України та українців цей рік став трагічним через російську навалу, численні жертви серед захисників та цивільного населення, викрадення окупантами українських дітей, постійні ракетні та артилерійські обстріли, знищення та пошкодження житлових, соціальних та інфраструктурних об'єктів по усій території країни...

Але він також став роком небувалого єднання української нації, патріотичного підйому, воєнних перемог над колишньою «другою армією світу» і звільнення значної частини окупованих російською ордою територій, і таким увійде в українську історію.

Із побажаннями спільної перемоги для всіх українських громадян, які своїм спротивом агресору на фронті та в тилу наближають день, коли Україну буде остаточно звільнено від окупантів.

На економіку впливає все!

*З повагою і подякою до наших передплатників і читачів
головний редактор, к.е.н.,
заслужений економіст України,
академік Академії економічних наук
України Олексій Мірошниченко*

ЗМІСТ

У Світі	2
27-а Конференція учасників Рамкової конвенції ООН щодо зміни клімату (COP27, Шарм-ель-Шейх)	4
Протистояння в ООН продовжується (вересень-грудень 2022-го)	7
Підтримка триватиме «стільки, скільки буде потрібно» – зустрічі у форматі «Рамштайн» восени 2022-го	23
Європейське політичне співтовариство – новий формат співпраці країн Європи	25
ЄС продовжує допомогу	26
Індонезійський саміт G20: в центрі уваги війна в Україні	30
Країни G7 створили енергетичний «Рамштайн» для протидії російським атакам по об'єктах української інфраструктури	32
В Україні	34
Пошкоджений ракетами флагман кораблебудування залишається символом стійкості та незламності	37
Наукова дискусія	
Матеріали Всеукраїнських наукових економічних читань «ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ» (НУК, 1-2 грудня 2021 р.):	40
- Економічна політика забезпечення сталого розвитку	40
- Управління сталим розвитком морського господарського комплексу	85
- Фінансові механізми сталого розвитку	98
- Цифровізація економіки в контексті сталого розвитку	113
- Цифрові технології в обліку, аналізі та аудиті	145

Ентоні Джон Блінкен (нар. 16 квітня 1962, Нью-Йорк, США) – американський політик, юрист та дипломат, представник Демократичної партії, заступник радника з питань національної безпеки (2013-2015), заступник держсекретаря США (2015-2017), з 26 січня 2021 р. – державний секретар США. По батьковій лінії є правнуком емігранта з України уродженця Переяслава, випускника Київського комерційного училища Меїра Блінкіна, який під псевдонімом Б.Меср був відомим у США єврейським письменником. Указом президента України Володимира Зеленського від 23 серпня 2022 р. нагороджений орденом князя Ярослава Мудрого II ст. за значні особисті заслуги у зміцненні міждержавного співробітництва, підтримку державного суверенітету та територіальної цілісності України, вагомий внесок у популяризацію Української держави у світі (ред.). На обкладинці – фото звільненого Херсона; горять цистерни з паливом після атаки по «Кримському мосту»; видатний французький актор Ален Делон підтримував Україну під час відеорозмови із президентом Володимиром Зеленським; COP27 в Єгипті; витоки газу після вибухів на газопроводі «Північний потік»; похорон британської королеви Єлизавети II (ред.)

ного стану», який відкриває не тільки нові можливості здійснення відповідних заходів НБУ, але і створює умови для формування відповідних умов для повоєнної відбудови. Національний банк вже здійснює гнучку адаптацію операційного дизайну грошово-кредитної (монетарної) політики та вживає необхідних антикризових заходів для підтримки належного рівня ліквідності банківської системи (у тому числі за потреби – частково через механізми банкового рефінансування) та посилення гнучкості банків в управлінні власною ліквідністю.

Варто відзначити, що процеси повоєнного відновлення фінансового сектору мають відбуватися і з врахуванням регіональних особливостей вітчизняної економіки. Вміле використання фінансових методів, інструментів, важелів, які є у системі організації, регулювання і планування фінансових відносин, являються важливою передумовою для досягнення інвестиційних цілей розвитку як країни в цілому, так і окремих її регіонів [2].

Одним із напрямів діяльності фінансового сектору слід відзначити розвиток державних програм підтримки кредитування, оскільки саме кредитування за державними програмами являється основним важелем фінансування бізнесу в умовах війни, що забезпечив понад половину приросту гривневого кредитного портфеля банків. В цьому напрямі розвиваються взаємовідносини Міністерства фінансів України із Фондом розвитку підприємництва щодо розвитку державних програм сприяння кредитуванню для подальшої підтримки вітчизняного малого і середнього бізнесу та належного вико-

нання зобов'язань перед банками з компенсації процентної ставки. Отже, банки кредитують і кредитуватимуть ті бізнеси, які мають шанси на успіх, або ті бізнеси, які підтримуватиме держава за допомогою своїх програм.

Можна констатувати, що фінансовий сектор України впорався із шоком початку повномасштабної війни, банки вже повертають рефінансування НБУ, спостерігається приплив коштів населення до банківської системи. Навіть банки в регіонах, де йдуть активні бойові дії, фінансові установи працюють більш безперебійно. Активізація фіскального та монетарного інструментарію, залучення міжнародного фінансування фондів з відбудови національної економіки виступають важливим завданням відновлення інвестиційних процесів в Україні.

Список використаних джерел:

1. Проблеми і перспективи розвитку фінансової системи України: монографія / І. О. Школьник, Т. А. Васильєва, С. В. Леонов та ін. ; за ред. І. О. Школьник, І. І. Рекуненко. Суми: Сумський державний університет, 2017. 343 с.
2. Гришина Л.О., Карась П.М., Ільницький В.В. Фактори та умови формування фінансово-інвестиційного механізму розвитку регіону в умовах трансформації національної економіки. *Теорія та методологія формування інвестиційно-фінансової стратегії розвитку суб'єктів національного господарства* : монографія / за ред. Л.М. Савчук, А.В. Череп. Дніпро: Журфонд, 2019. С. 138-157.
3. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua>.

УДК 339.5

РОЛЬ МІЖНАРОДНОГО ВАЛЮТНОГО ФОНДУ У ФІНАНСОВІЙ ПІДТРИМЦІ НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІК КРАЇН СВІТУ

Світлана Марущак, Людмила Желєзна

Економічна взаємодія країн на світовій арені протягом всієї її історії ніколи не була простою і однозначною. Кожна країна прагнула і буде прагнути зміцнити свої позиції і захищати свої національні інтереси.

У той же час, зростаюча взаємозалежність національних економік робить обов'язковим координацію зусиль для вирішення проблем, які мають глобальний характер. Так, Велика

Svitlana Marushchak, PhD (Economics), associate professor,
Lyudmila Zheliezna

Admiral Makarov National University of Shipbuilding

The role of the International monetary fund in financial support of the national economies of the countries of the world

The functions of the IMF are defined and its role in the development and support of national economies is proven by examples.

Key words: International Monetary Fund, national economy, currency, crisis, money

С.Марущак – кандидат економічних наук, доцент, Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова, Л.Желєзна – магістрантка, Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова

© С.Марущак, Л.Желєзна, 2022

депресія, що спричинила уповільнення економічного розвитку промислово розвинених країн, підштовхнула країни заради захисту власних економік накласти досить жорсткі обмеження на імпорту товарів, девальвувати національну валюту, накласти певні обмеження на володіння іноземною валютою.

Однак розпорошені зусилля країн щодо збереження своїх золотовалютних резервів не принесли очікуваних результатів. Більш того, відбулося зниження промислового виробництва, і, як наслідок, падіння рівня зайнятості населення, зниження обсягу міжнародної торгівлі. Виникла об'єктивна необхідність подальшого поліпшення міжнародних валютних і фінансових відносин. Так за підсумками прийнятих на Бреттон-Вудській конференції ООН угод у липні 1944 року був сформований Міжнародний валютний фонд у формі міжнародної валютно-фінансової організації [1]. На рис. 1 представлено основні функції МВФ. МВФ відіграє важливу роль у міжнародній валютно-фінансовій системі, яка спрямована на стабілізацію та розвиток національних та глобальної економік.

Рис. 1. Основні функції МВФ [1]

У даний час світова економіка характеризується суттєвими структурними зрушеннями, при цьому відбулося багато подій, які спричинили зростання напруженості та ризиків. По-перше, визначальна роль однієї чи декількох основних резервних валют означає, що зміни в певній економіці можуть суттєво впливати на інші, обмежуючи вибір заходів внутрішньої політики. По-друге, враховуючи, що економіки країн стають все більше економічно взаємопов'язаними, прояви мінливості потоків капіталу перетворюються на сталий елемент економічного середовища. По-третє, Фондом пророблено велику роботу щодо питань

фінансового сектору, в тому числі фінансових організацій, фінансового ризику. Проте, поступово важливу роль відіграють небанківські фінансові організації, що варто враховувати. Фонд повинен спостерігати за розвитком економік країн-членів МВФ і сприяти недопущенню регіональних дисбалансів у світі, особливо посилення фінансових дисбалансів [1].

У зв'язку з пандемією COVID-19 МВФ у режимі реального часу надав рекомендації з питань економічної політики та допомогу у розвитку потенціалу більш ніж 175 країнам. На ранніх етапах кризи, спричиненої пандемією COVID-19, МВФ опублікував понад 80 технічних довідок пов'язаних із кризою питань економічної політики. Він також допоміг країнам підвищити ефективність збору та публікації економічних даних з метою вдосконалення процесу прийняття економічних рішень та підвищення прозорості [2].

В умовах, коли країни нарощували надзвичайні витрати, МВФ допоміг зміцнити їхню систему державного управління з метою більш ефективного забезпечення того, щоб грошові кошти оперативно отримували ті, хто найбільше їх потребує, а органи державного управління несли відповідальність за витрачання коштів. МВФ швидко адаптував свої інструменти надання допомоги у розвитку потенціалу до нових дистанційних форматів, що задіяні у зв'язку з пандемією.

Міжнародний валютний фонд надавав державам-членам допомогу у вирішенні стратегічних завдань пов'язаних із стабілізацією національних економік, а також нових завдань, наприклад, пошуку цифрових рішень для здійснення прямих грошових трансфертів, а також дотримання податкових норм платниками податків та збору доходів, забезпечуючи захист витрат на охорону здоров'я та інших соціальних витрат та підготовку до труднощів, пов'язаних із зміною клімату [3].

МВФ надає країнам-членам різноманітну технічну допомогу, а також сприяння професійній підготовці кадрів. Фонд також активно співпрацює з іншими світовими фінансовими інститутами. За час своєї діяльності Міжнародний валютний фонд справді став універсальною організацією, при тому досягши широ-

кого визнання як важливого наднаціонального органу фінансового та економічного регулювання міжнародних кредитно-валютних відносин, стратегічно-важливого центру міжнародного кредитування, координатора міжнародних кредитних потоків і гаранта платоспроможності країн, які є позичальниками [2]. Одночасно Фонд відіграє надзвичайну роль у реалізації рішень семи провідних країн служить важливою ланкою системи регулювання глобальної економіки, яка формується та міжнародної координації, погодження національних макроекономічний політик. Як і будь-яка міжнародна організація, МВФ є і інструментом партнерства країн-учасниць та ареною суперництва національних економічних та політичних інтересів.

В підсумку, МВФ є масштабною міжнародною організацією із значним впливом на світові валютно-кредитні відносини. МВФ воло-

діє гнучкою системою фінансових інструментів для надання країнам-членам фінансової допомоги відповідно до їх потреб, які він використовує в контексті визначених для досягнення пріоритетних цілей.

Список використаних джерел:

1. Банківська система України: становлення і розвиток в умовах глобалізації економічних процесів : монографія. О.В. Дзюблюк, Б.П. Адамик, Г.Р. Балянт [та ін.] ; за ред. О. В. Дзюблюка. Тернопіль : Астон, 2017. 254 с.

2. Ливдар М., Ярошевич Н., Антошук І. Україна і Міжнародний валютний фонд: особливості співпраці. Підприємництво та інновації. 2020. №13. С. 99-104.

3. Гуткевич С.О., Корінько М.Д., Сафонов Ю.М. Міжнародна економіка : підруч. 3-є вид., перероблене та доповнене. К.: Вид-во «Діса Плюс», 2021. 428 с.

УДК 657.6:657.44

СТРАТЕГІЧНИЙ КОНТРОЛІНГ ЯК СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Тетяна Меліхова, Сергій Пасічник

В післявоєнних умовах відновлення економіки України фінансові механізми повинні спрямовуватися на забезпечення впровадження в практику господарської діяльності промислових підприємств принципів сталого розвитку. Сталий розвиток країни означає таке функціонування її народногосподарського комплексу, коли одночасно забезпечуються задоволення зростаючих матеріальних і духовних потреб населення, раціональне та екологічно безпечне господарювання й високоефективне використання природних ресурсів, підтримання сприятливих для здоров'я людини природно-екологічних умов життєдіяльності, збереження, відтворення і примноження якості довкілля та природно-ресурсного потенціалу виробництва [2].

В умовах ресурсного дефіциту та зростання цін на сировину і матеріали підприємства змушені приділяти особливу увагу оптимізації виробничих процесів та мінімізації витрат. Система контролінгу є якісно новим рівнем процесу управління витратами і основою, яка поєднує всі основні елементи організації та управління фінансово-господарською діяльністю підприємства.

Tetyana Melikhova, Doctor of Economic Science, Professor, Serbii Pasichnyk

Engineering Institute of Zaporizhzhia National University

Strategic control as a system of cost management at industrial enterprises in the conditions of sustainable development

Implementation of the strategic priorities of sustainable development requiring significant financial resources from industrial enterprises, especially at post-war period. Social and environmental protection programs have been costly and economically unprofitable. Therefore, a financial mechanism should be the first things that going to be realized to implement the concept of a sustainable development. The controlling system is assisting to focus enterprise manage on achieving of strategic goals. Because it is a special instrument that allows the enterprise to optimize a finance result.

Keywords: sustainable development, controlling, cost management, management reporting, management decisions.

Вперше термін «контролінг» зародився в 70-ті роки в США, потім він поширився у Європі, а в Україні виник лише у 90-х роках. Сам термін «контролінг» можна поділити дві складові: контролінг як філософія та контролінг як інструмент. Філософія контролінгу являє собою спосіб мислення керівників, орієнтований на ефективне використання ресурсів та розви-

Т.Меліхова – доктор економічних наук, професор, Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю.М. Потебні ЗНУ, С.Пасічник – аспірант, Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю.М. Потебні Запорізького національного університету

© Т.Меліхова, С.Пасічник, 2022